

FM 2026/89-1

04. juni 2026

Aqqalu C. Jerimiassen

Atassut

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at iværksætte en uvildig udredning af omstændighederne omkring flytning af beboerne i Illorsuit, med henblik på at sikre retssikkerhed hos de berørte tidligere beboere. Udredningen skal offentligt fremlægges til foråret 2027.

(Medlem af Inatsisartut Aki-Matilda Høegh-Dam, Naleraq)

Jeg husker stadig begivenheden den 17. juni 2017, som var det i går. Det er en dag, der på den ene eller anden måde har efterladt et dybt sår i vores hjerter.

Vi ved alle, hvilke konsekvenser det enorme tsunami-lignende bølgeslag fik, da fjeldet styrtede ned ved Umiammakku den dag.

Det kostede fire menneskeliv. Må deres minde æres. Fire borgere fra Nuugaatsiaq omkom.

Befolkningen i Nuugaatsiaq, Illorsuit og Niaqornat blev den dag evakueret af hensyn til sikkerheden.

Vi indså hurtigt, at beboerne i Nuugaatsiaq ikke uden videre kunne vende tilbage. Huse var ødelagt, bygden var ramt af store skader, boliger blev fjernet, både blev ødelagt, mange slædehunde døde, fangststudstyr gik tabt – og vigtigst af alt kostede det menneskeliv.

Beboerne i Niaqornat kunne vende tilbage efter kort tid.

Jeg er ikke i tvivl om, at beboerne i Illorsuit dengang forventede, at de også ville kunne vende hjem, da Niaqornat blev genåbnet. Men sådan gik det ikke.....

Om 13 dage er det ni år siden den tragiske dag.

Den mest smertefulde beslutning, jeg selv var med til at træffe, skete den 22. juni 2017 i kommunalbestyrelsen, da Avannaata Kommunes kommunalbestyrelse officielt besluttede at holde bygderne lukkede. Det var en tung beslutning, ikke mindst fordi jeg havde en kone fra Nuugaatsiaq.

Beslutningen blev fulgt af mange tunge dage, hvor jeg aldrig havde forestillet mig at skulle bære et sådant ansvar.

Men omstændighederne var, som de var. Siden da har ønsket fra Illorsuits beboere om at vende hjem været tydeligt og konstant. Det har lydt i vores ører lige siden – og med god grund!

Det er rigtigt, at man har ret til at bo hvor som helst i Grønland. Men hvad indebærer det i praksis?

Siden 2017 er alle forbindelser til Illorsuit blevet afbrudt. Strømmen blev slukket, bygninger blev efterladt, og mange andre funktioner blev sat i stå.

Området omkring Illorsuit er et rigt fangst- og fiskeområde. Enhver, der har været der, ved det – man kan næsten se sæler overalt, hvor man retter blikket.

I Atassut har vi medlemmer fra Illorsuit, og vi lytter til deres budskaber om bygden.

Et af de budskaber, vi gerne vil fremhæve, er dette: Beboerne i Illorsuit ønsker ikke at blive gjort til genstand for medlidenhed. Vi finder også betegnelsen ”evakuerede” uheldig, og vi ved, at der ikke er enighed om ønsket om endnu flere undersøgelser.

Fra Atassuts side ønsker vi at sige det helt klart: Illorsuit bør genåbnes!

Vi vil hellere bruge vores kræfter på at bringe beboerne tættere på muligheden for at vende hjem end på endnu flere undersøgelser af, hvem der gjorde hvad forkert.

Vi ønsker at opfordre Naalakkersuisut til straks at påbegynde arbejdet med en gradvis genåbning af Illorsuit.

De første skridt kunne være at genstarte det relativt nye elværk, pålægge Tusass at genetablere kommunikationsforbindelserne, sikre muligheden for en butik, færdiggøre den næsten færdige sundhedsklinik, genstarte fiskeanlægget hvis ejerne ønsker det, genetablere vandforsyningen, fylde brændstofanlæggene op igen, opdatere kommunens IT-systemer og skabe grundlag for at åbne skolen igen.

Hvorfor nævner vi netop disse ting? Fordi de er selve hjertet i et fungerende lokalsamfund. For os i Atassut er disse initiativer langt vigtigere end flere undersøgelser, fordi vi prioriterer, at beboerne kan vende hjem.

Skolen står allerede uden ruder, og jo længere vi venter, desto mere forfalder bygningerne. Hvis vi udskyder det for længe, vil vi ende med at skulle genopbygge det hele fra bunden.

Hvis det skal undgås, må vi handle med større alvor i stedet for blot at vente på, at noget sker af sig selv.

De midler, der ønskes afsat til nye undersøgelser, ville vi i Atassut hellere bruge på at genetablere Tusass' forbindelser i Illorsuit. Det ville være det første konkrete skridt og samtidig tænde det første håb hos beboerne, så de sår, der blev påført deres hjerter, kan begynde at hele.

Derfor håber vi også, at dagsordenspunkt 123, som Atassut har rejst, bliver taget alvorligt af de øvrige partier. Selvom enkelte medlemmer af forslagsstillernes eget parti har omtalt det som blot en debat og ikke et egentligt forslag, tager vi fortsat arbejdet alvorligt i Atassut.

Vi ønsker derfor en reel debat om, hvordan Inatsisartuts partier konkret vil arbejde for en genåbning af Illorsuit – eller om det blot er tomme ord.

Derfor kan vi fra Atassuts side godt forstå intentionen bag det foreliggende forslag, men vi kan ikke støtte det. Vi ønsker i stedet at fokusere målrettet på arbejdet for at genåbne Illorsuit. Hvis et flertal ønsker at sende sagen videre til Lovudvalget, vil vi naturligvis respektere det.